

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Борис П. Николов
Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

на Дисертационен труд, разработен от
Виктор Методиев Василев (Шуменски Университет)

на тема

„РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ГНЕЗДОВА БИОЛОГИЯ НА ВРАНОВИТЕ ПТИЦИ (*CORVIDAE*) В
СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ”

за

получаване на образователната и научна степен „Доктор” по научна специалност
„Зоология” шифър 01.06.02

Научен ръководител на докторанта: проф., д-р Димитър Нанкинов д.б.н

Дисертационният труд съдържа 198 страници, разпределени както следва: Съдържание – 2 стр., Увод – 2 стр., Литературен обзор – 20 стр., Цел и задачи – 1 стр., Материал и методи – 17 стр., Резултати и обсъждане – 108 стр., Заключение – 5 стр., Използвана литература – 40 стр. Текстът е подкрепен с информация и от 76 фигури и 14 таблици. Дисертационният труд е структуриран традиционно, като аналогична подредба на материала е следвана и в автореферата, който отразява представително съдържанието на дисертацията.

По темата на дисертацията са приложени три публикации, посочени са и други седем свързани с дисертационния труд. Докторантът прилага и седем цитата.

В дисертационния труд на Виктор Василев са събрани, обобщени и анализирани данни върху разпространението, числеността, гнездовата биология и популационните тенденции при видовете от сем. Вранови (*Corvidae*) в Североизточна България за впечатляващия период от 10 години, като в текста се привеждат и наблюдения на автора за почти двойно по-голям период! Темата на дисертацията е избрана като логично следствие от интересите на автора към тази група птици и регион от страната (първата от приложените по темата публикации е от 1990 г.).

Врановите птици са сравнително слабо изучена група птици в България. Те заемат важно място в природните екосистеми, а нерядко са и част от конфликтните ситуации „човек-птица“ по отношение на фекално и звуково замърсяване в района на гнездовите колонии и местата за нощуване в човешките селища. Затова освен чисто научната стойност, която имат, съвременните данни за тенденциите в тяхната численост, поведение и придвижвания биха имали и важно практическо приложение в минимизирането на последствията от подобни конфликти.

Голяма част от изпратените от мен коментари върху предишния вариант на дисертационния труд, представен за апробиране пред Научния колегиум на Отдел „Животинско биоразнообразие и биоресурси” в ИБЕИ-БАН на 18.05.2016 г. са взети под внимание в настоящия преработен вариант. Бих отправил следните препоръки за

подобряване на ръкописа, които в никакъв случай не намаляват стойността на получените резултати и изводи в дисертационния труд:

- По отношение използването на метода на Mayfield за изчисляване на репродуктивния успех при видовете в глава „Материал и методи“ е нужно посочването на големината на периодите на мътене и престой на малките в гнездото, които се вземат предвид при изчисленията, както и големината на извадките.
- В глава „Материал и методи“ следва да намерят място и дефинициите на класическите определения за *гнездови успех* (nesting success) – брой гнезда с поне 1 излетяло малко/ брой гнезда с поне 1 снесено яйце (в %), и *размножителен успех* (breeding success): общ брой на излетелите малки/ общ брой на снесените яйца (в %); невинаги в текста е ясно за кой точно параметър става въпрос.
- В Таблица 5 с големината на колониите при чавката е добре да се посочи дата или най-малкото сезон (година). Броят на двойките не е константна величина в птичите колонии, още повече за 16-годишен период. В аналогичната таблица при посевната врана са дадени поне 10-годишни периоди.
- На графиката с растеж на малките на свраката (Фиг. 15/ стр. 67) възрастта им е по-добре да се даде в дни, не по абсолютни дати.
- В глава „Резултати и обсъждане“ в заглавията на подглавите за всеки от видовете не е нужно повтарянето на името на вида – то става ясно от съответната номерация.
- Неизползвани литературни източници, които биха обогатили обсъждането на резултатите при съответните видове:
  - Ratcliffe, D. (2010) *The Raven*. Poyser Monographs. Poyser.
  - Nankinov, D., B. Nikolov, S. Dalakchieva, H. Dinkov. (2005) Concentrations of corvids *Corvidae* in Sofia city (Bulgaria) during the winter 2004/2005. *Ciconia* 14: 48-56.
- Добре би било да се прецизира набора от използвани термини: „хранителен спектър“ или „храна“ вместо „диета“, „пух“ вместо „мъх“ (при новоизлюпените малки), „копулация“ вместо „покритие“, „окраска“ на яйцата вместо „оцветеност“ и др.
- Все още са налице технически грешки в дисертационния труд: като „Сокол орко *Falco columbarius*“ (вместо *Falco subbuteo*, стр. 150), в заглавието на Табл. 13/ стр. 145, на места се греша употребата на „мътило“ (яйца) и „люпило“ (малки) (Литературния обзор за свраката) и др.; има и повторения (изречението „Като цяло, семейство *Corvidae* има стабилни и големи популации по целия свят“ фигурира два пъти в Увода).
- За начина на цитиране в текста добре би било да се използват изискванията към авторите на някое от съвременните реферирани научни списания, каквото е *Acta zoologica bulgarica* – не се използват инициали на автори и т.н.
- Много от фигурите и таблиците често са с недостатъчно ясни заглавия – трябва сама за себе си всяка фигура или таблица да е достатъчно информативна без да има нужда да се гледа основния текст: добре е да се вмъкнат години, големина на извадката и т.н.; има графики с по две ординати без да е упоменато какви променливи отразяват и т.н.
- Множество малки таблици с дескриптивни статистически данни заемат излишно голямо пространство – информацията от тях би могла да се даде в текстов вид в рамките на половин до един ред.

- На места една и съща информация е представена едновременно в табличен и графичен вид – дублиране не трябва да се допуска, в зависимост от случая и предпочитанията на докторанта да се избере единият от двата подхода.

Заключение

Темата на дисертацията е актуална и важна, изследването е дългогодишно, извършено е в един сравнително слабо изследван в орнитологично отношение район като вътрешността на Североизточна България и е изцяло авторово дело. Докторантът е с доказан солиден полеви опит и познания върху групата. Усвоените методи за теренна и камерална работа, получените резултати, както и участието на Виктор Василев в многобройни научно-изследователски и природозащитни проекти са убедителни доказателства за това, че той е изграден изследовател. Представеният дисертационен труд е сериозен принос в изследването на видовете птици от сем. Вранови (Corvidae) и препоръчвам присъждането на образователната и научна степен „Доктор” на неговият автор.

04.10.2016 г.
София

Подпис:

/доц. д-р Борис П. Николов/